

чаше лично с нас, и когато разговаряхме било за изкуство, било за политика, било за хората и отношенията между тях.

С последното Христо ме поразяваше. Въпреки че минавах за умница, аз тогава бях голяма фантазюрка и нито умеех, нито исках да се науча да виждам живота, такъв, какъвто е, и хората такива, каквито са. Благоразумните съвети на моите възпитатели не ми бяха никак убедителни - отблъскваше ме техният еснафски ограничен практицизъм, към който нямаш никаква склонност по природа. А Христо, уж под формата на шега, без никакво наставничество, ми отваряше очите за много и много неща. И често чутото от него се отразяваше не само на моите схващания, но и на моето поведение, на моите постъпки. С особена признателност си спомням аз за един случай, който можеше да разстрои целият ми по-нататъшен живот, и при който ний с Дора решихме, че не бива да действам без да се посветвам с Христо. А той, с една проста и същевременно чудесна шега, с такава лекота ме накара да видя действителното положение, че аз и миг повече не се колебах и се отказах от своята авантюра. По-с конкретност!

По него време аз усилено учех руски език, главно чрез заучване на стихове, и когато си повтарях думите на Лермонтов за Пушкин "он, с юных лет постигнувший людей", все си мислех, че те точно подхождат и за Христо. Неговата ранна житейска мъдрост беше именно от такова благородно естество. Защото в същност всички хитреци умеят да виждат живота и хората такива, каквито са, но винаги в по-голяма или по-малка степен ограничено - дотолкова, доколкото това е нужно тям, за техните цели, егоистични, или дори неегоистични. Христовата житейска мъдрост обаче беше друга. Това беше мъдростта на една безкористна натура, на един поет, надарен със светъл ум и със сърце изпълнено с любов към хората. А при това по нрав беше весел и кротък, подобен на мило, добро дете. Аз, например, не си спомням да съм го видяла някога сърдит, или да съм го чула да се кара с някого сериозно. Ето това чудно съчетание ме поразяваше у него, и аз не можех да не му вярвам. И трябва да призная, че друг подобен човек аз не съм срещал в живота си. И още, че поради това смятам краткото си познaintство с него за един най-скъп дар на съдбата.

От разговорите на политически теми обаче у мен не е останало нещо такова, с което Христо да се отделя от другите млади хора в нашия кръг. Това сигурно се дължи предимно на моята слаба политическа осведоменост по онова време - в тази област аз не съм могла тогава добре да разграничавам и преценявам. Помня само, че политическите ни разговори обикновено биваха твърде разгорещени, но не толкова защото спорехме, - напротив, струва ми се, че най-често бивахме съвсем единодушни, - но защото много се вълнувахме от политическите въ-